

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΜΟΥ ΠΑΣΧΑ – Ένα πασχαλινό διήγημα του Γρηγόριου Ξενόπουλου

Το Πάσχα είναι σίγουρα μία από τις πιο «λαμπρές» εορτές στη χώρα μας και σίγουρα αυτή η περίοδος προκαλεί αγαλλίαση και ευχαρίστηση σε όλους μας, αφού κατακλυζόμαστε από όμορφες αναμνήσεις, ενώ πάντα είμαστε έτοιμοι να δημιουργήσουμε νέες. Ακόμα και αν το φετινό και το περσινό Πάσχα είναι διαφορετικά λόγω της πανδημίας, δεν παύει να μπολιάζει στις καρδιές μας η αγάπη για τις υπέροχες παραδόσεις του τόπου μας που κάνουν την περίοδο μοναδική.

Η σημασία της Λαμπρής για το λαό μας αποτυπώνεται σε δεκάδες έργα, αλλά εμείς σήμερα επιλέξαμε να σας παρουσιάσουμε ένα πασχαλινό διήγημα του μεγάλου συγγραφέα Γρηγόριου Ξενόπουλου, σχετικά με τις δικές του αναμνήσεις της Μεγάλης Εβδομάδας, από όταν ακόμα ήταν μικρό παιδί.

Όταν παρουσίασε το διήγημά του αυτό, ο **Γρηγόριος Ξενόπουλος** έγραφε στο παιδικό περιοδικό, «Διάπλασις των Παίδων» τη στήλη «Αθηναϊκές επιστολές», υπογράφοντας με το ψευδώνυμο Φαίδων. Σε μια από αυτές τις επιστολές, γράφει «Το πρώτο μου Πάσχα» στο οποίο αναφέρεται στα γεγονότα που τιμούμε τις άγιες αυτές μέρες.

Αγαπητοί μου,

Αυτές τις ημέρες ξαναγυρίζω πάντα στα παιδικά μου χρόνια. Και θυμάμαι τις θαυμάσιες εκείνες γιορτές που χαιρόμουν στην πατρίδα μου, όταν ήμουν μικρό αμέριμνο παιδί κι είχα τους καλούς μου γονείς να με φροντίζουν και να μ' οδηγούν σε όλα. Φυσικά και στην εκκλησία ή στα «θρησκευτικά μου καθήκοντα»... Όσο ήταν χειμώνας, η μητέρα μου μ' έπαιρνε μαζί της στον Άι-Γιάννη ή στη Φανερωμένη, τις γειτονικές μας εκκλησίες, που λειτουργούσαν κάπως αργά –από τις οχτώ η μια, από τις εννιά η άλλη. Μα όταν έμπαινε η άνοιξη, που μπορούσα να ξυπνώ και να βγαίνω πιο πρωί, ο πατέρας μου μ' έπαιρνε στην Επισκοπιανή ή στον Άγιο Χαράλαμπο, εξοχικές εκκλησίες αυτές, σ' ένα ωραίο παραθαλάσσιο προάστιο, που λειτουργούσαν από τις επτά. Μετά τη λειτουργία, κάναμε κι έναν ωραίο περίπατο στους Κήπους και γυρίζαμε λιγάκι κουρασμένοι μα πολύ ευχαριστημένοι κι οι δυο.

Ω, ήταν τόσο όμορφα! Η άνοιξη είχε στολισμένες τις πρασινάδες με μαργαρίτες άσπρες και κίτρινες, με ολοκόκκινες παπαρούνες και μ' άλλα γαλάζια ή μαβιά αγριολούλουδα. Τι πολύχρωμο το χαλί που απλωνόταν στα χωράφια! Το έβλεπα κι από την ανοιχτή πόρτα της εκκλησιάς, καθώς άκουγα τα ψαλσίματα, τις ευχές και τα ευαγγέλια. Τα ευαγγέλια προπάντων μ' άρεσαν πολύ. Είναι τόσο ποιητικά αυτά που λένε πριν και μετά το

Πάσχα. Πρώτα των Βαΐων –και συνήθως απ’ αυτή την Κυριακή άρχιζα να πηγαίνω στις εξοχικές εκκλησίες– έπειτα της Ανάστασης, έπειτα του Θωμά, των Μυροφόρων, της Σαμαρείτιδος... Ο παπα-Λογοθέτης, εφημέριος στον Άι-Χαράλαμπο, πολύ γραμματισμένος τα έλεγε θαυμάσια. Κι όχι ψαλτά με μπάσα και σικόντα, όπως σ’ άλλες εκκλησιές· αλλά διαβαστά, καθαρά, σταράτα, λέξη προς λέξη, και μ’ έκφραση, με τόνο ώστε να καταλαβαίνει το νόημα κι ο αγράμματος. Κι αλήθεια, στις εκκλησίες εκείνες το περισσότερο πήγαιναν απλοί, ταπεινοί άνθρωποι του λαού –ψαράδες, βαρκάρηδες, κηπουροί, μυλωνάδες. Και σου ’κανε χαρά να τους βλέπεις ντυμένους κυριακάτικα, ν’ ακούνε με τόση ευλάβεια και με τόση προσοχή τα λόγια του Κυρίου...

Τη Μεγάλη όμως Εβδομάδα και το Πάσχα, όλη όλη μου η «εκκλησία» ήταν, την Κυριακή το πρωί, η Ανάσταση που γινόταν στο ύπαιθρο, και κατόπι η λειτουργία: Δεύτε λάβετε φως, Χριστός Ανέστη, Εν αρχή ην ο λόγος και καθεξής. Δεν μ’ έβγαζαν έξω βράδυ, κι ούτε στα Νυμφία με πήγαιναν, ούτε στην Ακολουθία των Παθών, ούτε στη λιτανεία του Επιταφίου, που μόνο την πένθιμη μουσική της άκουγα από μακριά, αν τύχαινε να ξυπνήσω τη νύχτα της Μεγάλης Παρασκευής. Έτσι δεν ήξερα καλά τι προηγήθηκε απ’ την Ανάσταση. Μόνο, από την Κυριακή των Βαΐων, πως ο Χριστός μπήκε θριαμβευτικά στα Ιεροσόλυμα. Αλλά τι έκαμε κει, τι τον έκαμαν, άκρες μέσες: Κάποιος Μυστικός Δείπνος, κάποιος σταυρικός θάνατος, κάποια Ταφή σε καινό μνημείο... Τι να ήταν αυτά; Πώς να είχαν γίνει; Μόλις είχα μια ιδέα.

Κι άξαφνα... τα έμαθα όλα! Είχα μεγαλώσει, φαίνεται, εκείνο το χρόνο, κι οι γονείς μου με πήραν μαζί τους παντού. Έτσι άκουσα και τα φοβερά εκείνα ευαγγέλια της Μεγάλης Πέμπτης και της Μεγάλης Παρασκευής και το Σήμερα κρεμάται!... Είδα και το Χριστό με το αγκαθένιο του στεφάνι στο μαύρο σταυρό, ένα μεγάλο Χριστό σαν αληθινό... Έπειτα τον είδα και νεκρό, ξαπλωμένο στο χρυσό Επιτάφιο (κι ο Χριστός του Επιταφίου στη Ζάκυνθο δεν είναι κεντημένος σε πανί, είναι ζωγραφισμένος σε ξύλο, σαν εικόνα περικομμένη, όπως κι ο Εσταυρωμένος). Και

θυμούμαι ακόμα τι αλλιώςτική εντύπωση, τι μεγαλύτερη χαρά μου έκανε το Πάσχα στην εκκλησίτσα την πρώτη φορά, αφού είχ' ακούσει πια κι ιδεί και μάθει όλα τα προηγούμενα. Μπορώ να πω πως αυτό ήταν το πρώτο μου Πάσχα.

Γιατί όλη τη Μεγάλη Εβδομάδα την είχα περάσει με το πένθος, με τη λύπη των Παθών. Είχα παρακολουθήσει το Χριστό στο μαρτύριό του, στην αγωνία του, στο θάνατό του· είχ' ακούσει και τη Διαθήκη του, είχα παρακαθήσει και στο Μυστικό Δείπνο, είχ' ακολουθήσει και την εκφορά του, κλαίγοντας μαζί με τη θλιμμένη Μητέρα, που κι αυτή ακολουθούσε ζωγραφιστή σε μια μεγάλη εικόνα σαν αληθινή: ω γλυκύ μου έαρ, γλυκύτατόν μου τέκνον ... Γι' αυτό το Χριστός Ανέστη μου έκαμε ύστερα τόση χαρά, τόση αγαλλίαση· γι' αυτό μου φάνηκε σα μιαν υπέρτατη ικανοποίηση, σα μια νίκη, σαν ένας θρίαμβος. Εκείνος που φόρεσε για εμπαιγμό ψεύτικη πορφύρα. Εκείνος που ποτίσθηκε χολή και ξύδι, και μαστιγώθηκε, και καρφώθηκε σε ξύλο, και πέθανε μαρτυρικά, σαν άνθρωπος, έβγαινε ζωντανός από τον τάφο κι ανέβαινε στον ουρανό σα θεός!

Έτσι έπρεπε να είναι. Για να μου δώσει τόση χαρά η Ανάσταση, έπρεπε να προηγηθεί το Πάθος· για να μου κάμει τόση εντύπωση το Πάσχα, έπρεπε να γνωρίσω τη Μεγάλη Εβδομάδα. Μαθαίνοντας όσα έμαθα εκείνο το χρόνο, μάθαινα τη ζωή, που ως τότε ήμουν πολύ μικρός για να την ξέρω, αφού οι γονείς που με φρόντιζαν και μ' οδηγούσαν, δεν με πήγαιναν παρά στις χαρούμενες κυριακάτικες λειτουργίες και με προφύλαγαν απ' τα λυπητερά, που δεν ήταν ακόμα για μένα. Έτσι και στη ζωή: Τη χαρά, την αληθινή χαρά, την κατακτούμε ύστερ' από αγώνα και αγωνία, ύστερ' από κόπο και λύπη. Πριν από κάθε μας Πάσχα, πρέπει να περάσουμε μια Μεγάλη Εβδομάδα.

Ω, αυτό το ξέρετε και σεις απο τώρα. Μήπως την εβδομάδα των διαγωνισμών του σχολείου, που προηγείται από τη νίκη και τη χαρά του άριστα, δεν την ονομάζετε... Μεγάλη Εβδομάδα; Γελάτε, ε;... Και του χρόνου!

Σας ασπάζομαι

ΦΑΙΔΩΝ

ΚΑΛΗ ΑΝΑΣΤΑΣΗ & ΚΑΛΟ ΠΑΣΧΑ ΣΕ ΟΛΟΥΣ!

**Με την ελπίδα να είναι το τελευταίο που
θα περάσουμε μακριά από αγαπημένα μας πρόσωπα**